

KTO MA PRAWO DO KORZYSTANIA ZE ŚWIADCZEŃ PUBLICZNEJ OPIEKI ZDROWOTNEJ?

UPRAWNIENI DO KORZYSTANIA ZE ŚWIADCZEŃ OPIEKI ZDROWOTNEJ FINANSOWANYCH ZE ŚRODKÓW PUBLICZNYCH

Do korzystania ze świadczeń publicznej opieki zdrowotnej mają prawo:

- **ubezpieczeni** - osoby objęte powszechnym (obowiązkowym lub dobrowolnym) ubezpieczeniem zdrowotnym
- **inni niż ubezpieczeni:**
  - **osoby**, którym prawo do świadczeń opieki zdrowotnej przysługuje na mocy decyzji wójta (burmistrza, prezydenta) gminy
  - **kobiety** - posiadające obywatelstwo polskie, zamieszkujące na terenie Polski i nieubezpieczone w innym kraju Unii Europejskiej, będące w ciąży lub w okresie porodu i połogu
  - **dzieci i młodzież** - posiadająca obywatelstwo polskie i zamieszkuje na terenie Polski, do ukończenia 18. roku życia
- **osoby inne niż świadczeniobiorcy** - ubezpieczone na podstawie przepisów o koordynacji w innym niż Polska kraju członkowskim (w państwach należących do Europejskiego Obszaru Gospodarczego)
- **pozostali uprawnieni na podstawie przepisów innych ustaw:**
  - **osoby, które narażone były na zakażenie poprzez kontakt z osobami zakażonymi lub materiałem zakaźnym** - dotyczy świadczeń zdrowotnych związanych ze zwalczaniem chorób zakaźnych i zakażeń
  - **osoby uzależnione od alkoholu** - w zakresie leczenia odwykowego
  - **osoby uzależnione od narkotyków** - w zakresie leczenia, rehabilitacji lub reintegracji osób uzależnionych
  - **osoby z zaburzeniami psychicznymi** - w zakresie psychiatrycznej opieki zdrowotnej
  - **cudzoziemcy umieszczeni w strzeżonym ośrodku lub przebywający w areszcie w celu wydaleń** - opieka lekarska i umieszczenie w zakładzie opieki zdrowotnej, jeżeli stan jego zdrowia tego wymaga
  - **posiadacze Karty Polaka** - w zakresie korzystania ze świadczeń zdrowotnych w stanach nagłych, chyba że umowa międzynarodowa przewiduje zasady bardziej korzystne

■ KTO JEST UBEZPIECZONYM?

Ubezpieczonymi są osoby podlegające obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego:

- osoby spełniające warunki do objęcia ubezpieczeniami społecznymi lub ubezpieczeniem społecznym rolników, które są:
  - **pracownikami** w rozumieniu *Ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych*
  - **rolnikami lub ich domownikami** w rozumieniu przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników
  - **osobami prowadzącymi działalność pozarolniczą** lub osobami z nimi współpracującymi, z wyłączeniem osób, które zawiesiły wykonywanie działalności gospodarczej na podstawie przepisów o swobodzie działalności gospodarczej
  - **osobami wykonującymi pracę nakładczą**
  - **osobami wykonującymi pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy-zlecenia** albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z przepisami *Kodeksu cywilnego* stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, lub osobami z nimi współpracującymi
  - **osobami duchownymi**
  - **członkami rolniczych spółdzielni produkcyjnych, spółdzielni kółek rolniczych** lub członkami ich rodzin
  - **osobami pobierającymi świadczenie socjalne** wypłacane w okresie urlopu oraz osobami pobierającymi zasiłek socjalny wypłacany na czas przekwalifikowania zawodowego i poszukiwania nowego zatrudnienia, a także osobami pobierającymi wynagrodzenie przysługujące w okresie korzystania ze

świadczenia górniczego albo w okresie korzystania ze stypendium na przekwalifikowanie, wynikające z odrębnych przepisów lub układów zbiorowych pracy

- **osobami pobierającymi świadczenie szkoleniowe** wypłacane po ustaniu zatrudnienia
- **żołnierze** odbywający zasadniczą służbę wojskową, przeszkolenie wojskowe, ćwiczenia wojskowe, o ile nie podlegają obowiązkowi ubezpieczenia z innego tytułu, oraz pełniący służbę wojskową w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny, a także kandydaci na żołnierzy zawodowych
- **osoby odbywające służbę zastępczą**
- **osoby podlegające kwalifikacji wojskowej** pełniące służbę w Policji, Straży Granicznej i Biurze Ochrony Rządu
- **żołnierze zawodowi oraz żołnierze odbywający nadterminową zasadniczą służbę wojskową i służbę okresową**
- **policjanci**
- **funkcjonariusze Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego**
- **funkcjonariusze Agencji Wywiadu**
- **funkcjonariusze Centralnego Biura Antykorupcyjnego**
- **funkcjonariusze Służby Kontrwywiadu Wojskowego**
- **funkcjonariusze Służby Wywiadu Wojskowego**
- **funkcjonariusze Biura Ochrony Rządu**
- **funkcjonariusze Straży Granicznej**
- **funkcjonariusze Służby Celnej**
- **funkcjonariusze Służby Więziennej**
- **funkcjonariusze Państwowej Straży Pożarnej**
- **posłowie** pobierający uposażenia poselskie oraz **senatorowie** pobierający uposażenia senatorskie
- **sędziowie i prokuratorzy**
- **ławnicy sądowi** niepodlegający obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego z innego tytułu
- **osoby pobierające emeryturę lub rentę, osoby w stanie spoczynku** pobierające uposażenie lub uposażenie rodzinne oraz **osoby pobierające uposażenie po zwolnieniu ze służby** lub świadczenie pieniężne o takim samym charakterze
- **uczniowie oraz słuchacze zakładów kształcenia nauczycieli** w rozumieniu przepisów o systemie oświaty niepodlegający obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego z innego tytułu
- **dzieci przebywające w placówkach pełniących funkcje resocjalizacyjne, wychowawcze lub opiekuńcze lub w domach pomocy społecznej** niepodlegające obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego z innego tytułu
- **dzieci do czasu rozpoczęcia realizacji obowiązku szkolnego** nieprzebywające w placówkach, o których mowa powyżej, niepodlegające obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego z innego tytułu
- **studenci i uczestnicy studiów doktoranckich** niepodlegający obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego z innego tytułu, z wyjątkiem osób ubezpieczających się dobrowolnie
- **alumni wyższych seminariów duchownych i teologicznych**, postulanci, nowicjusze i junioryści zakonów męskich i żeńskich i ich odpowiedników, z wyjątkiem osób ubezpieczających się dobrowolnie
- **słuchacze Krajowej Szkoły Administracji Publicznej**
- **osoby pobierające stypendium sportowe po ukończeniu 15. roku życia**, niepodlegające obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego z innego tytułu
- **bezrobotni** niepodlegający obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego z innego tytułu
- **osoby pobierające stypendium w okresie odbywania szkolenia, stażu lub przygotowania zawodowego dorosłych**, na które zostały skierowane przez podmiot inny niż powiatowy urząd pracy, niepodlegające obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego z innego tytułu
- **osoby pobierające zasiłek przedemerytalny lub świadczenie przedemerytalne** oraz osoby niepobierające zasiłku przedemerytalnego lub świadczenia przedemerytalnego z przyczyn określonych w art. 27 ust. 1 pkt 3-6 i ust. 2 *Ustawy z dnia 14 grudnia 1994 roku o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu* (Dz.U. z 2003 r.

nr 58, poz. 514 z późn. zm.)¹, niepodlegające obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego z innego tytułu

- **osoby pobierające zasiłek stały z pomocy społecznej**, niepodlegające obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego z innego tytułu
- **osoby, które uzyskały w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą**, objęte indywidualnym programem integracji na podstawie przepisów o pomocy społecznej, niepodlegające obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego z innego tytułu
- **osoby pobierające świadczenie pielęgnacyjne lub dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych** na skutek upływu ustawowego okresu jego pobierania, przyznane na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych, niepodlegające obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego z innego tytułu
- **osoby bezdomne wychodzące z bezdomności**, niepodlegające obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego z innego tytułu
- **osoby objęte indywidualnym programem zatrudnienia socjalnego** lub realizujące kontrakt socjalny, niepodlegające obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego z innego tytułu
- **komatanci i osoby represjonowane**, niepodlegające ubezpieczeniem społecznym w Rzeczypospolitej Polskiej lub niepobierające emerytury lub renty
- **cywilne niewidome ofiary działań wojennych**, niepodlegające obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego z innego tytułu
- **osoby korzystające z urlopu wychowawczego**, niepodlegające obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego z innego tytułu
- **osoby uprawnione do świadczeń alimentacyjnych** na podstawie umowy sądowej lub prawomocnego orzeczenia sądu niepodlegające obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego z innego tytułu
- **rolnicy i ich domownicy**, którzy nie podlegają ubezpieczeniu społecznemu rolników z mocy *Ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników*, niepodlegający obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego na podstawie pkt 1-33 i 35
- **członkowie rad nadzorczych** posiadający miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej
- **aplikanci Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury**
- **osoby pobierające nauczycielskie świadczenia kompensacyjne**

Ubezpieczonymi są także następujące osoby ubezpieczające się dobrowolnie:

- **studenci i uczestnicy studiów doktoranckich**, którzy studiują w Rzeczypospolitej Polskiej, oraz absolwenci, którzy:
  - odbywają w Rzeczypospolitej Polskiej obowiązkowy staż
  - nie posiadają obywatelstwa państwa członkowskiego Unii Europejskiej lub państwa członkowskiego Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA)
  - nie są osobami, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 3 *Ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych*²,
- **członkowie zakonów oraz alumni wyższych seminariów duchownych i teologicznych**, postulanci, nowicjusze i junioryści zakonów i ich odpowiednicy, którzy:
  - nie posiadają obywatelstwa państwa członkowskiego Unii Europejskiej lub państwa członkowskiego Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA)
  - nie są osobami, o których mowa w ust. 1 pkt 3³
  - przebywają na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie wizej, zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony, zezwolenia na osiedlenie się, zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Wspólnot Europejskich, zgody na pobyt tolerowany lub osoby, które uzyskały w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą albo korzystają z ochrony czasowej na jej terytorium
- **odbywający staż adaptacyjny**
- **odbywający kursy języka polskiego oraz kursy przygotowawcze do podjęcia nauki w języku polskim**, o których mowa w przepisach o szkolnictwie wyższym, nieposiadający obywatelstwa państwa członkowskiego Unii Europejskiej lub państwa członkowskiego Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) i niebędący osobami, o których mowa w ust. 1 pkt 3³ - jeżeli ubezpieczają się dobrowolnie (na zasadach określonych w art. 68 *Ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych*)
- **członkowie rodzin osób ubezpieczonych:**
  - dziecko własne, dziecko małżonka, dziecko przysposobione, wnuk albo dziecko obce, dla którego ustanowiono opiekę, lub też dziecko obce w ramach rodziny zastępczej:
    - do ukończenia przez nie 18 lat
    - do ukończenia 26 lat, jeżeli kształcił się dalej
    - bez ograniczenia wieku, jeżeli posiada orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności lub inne traktowane na równi
  - małżonek (ale nie konkubent)
  - krewny wstępny (a więc rodzic, dziadek, pradziadek), pozostający z ubezpieczonym we wspólnym gospodarstwie domowym

UWAGA! Każda osoba posiadająca ubezpieczenie zdrowotne ma obowiązek zgłosić do ubezpieczenia członka rodziny, jeżeli ubezpieczenie takie nie przysługuje mu z innego tytułu.

PRZYNALEŻNOŚĆ DO ODDZIAŁU NFZ

Każda osoba uprawniona do korzystania z publicznej opieki zdrowotnej zgłoszona jest do jednego z oddziałów wojewódzkich NFZ zgodnie z miejscem zamieszkania. Dlatego każda jego zmiana powinna być zgłoszona u platnika składek.

Platnikami składek są np.:

- **pracodawca** - dla pracowników
- **Urząd Pracy** - dla bezrobotnych
- **KRUS** - dla rolników i ich członków rodzin
- **ZUS lub KRUS** - dla emerytów i rencistów
- **szkoła lub uczelnia wyższa** - dla uczniów i studentów, którzy nie podlegają ubezpieczeniu z innego tytułu

Platnik składek sam zgłasza do NFZ osoby podlegające obowiązkowi ubezpieczenia, w tym również osoby będące członkami rodzin osób ubezpieczonych.

Natomiał osoby, które:

- prowadzą działalność gospodarczą
- ubezpieczyły się dobrowolnie, zawierając umowę z oddziałem wojewódzkim NFZ
- są uprawnione do świadczeń alimentacyjnych na podstawie umowy sądowej lub prawomocnego orzeczenia sądu

- zgłaszają się do ubezpieczenia zdrowotnego **samodzielnie**. Zgłoszenia oraz wszelkie aktualizacje dokonywane są wtedy w ZUS. Dane dotyczące zgłoszeń oraz składek ZUS i KRUS przekazują następnie do Narodowego Funduszu Zdrowia.

Podstawa prawna:

1. *Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (tekst jednolity z 2008 r. Dz.U. nr 164, poz. 1027 z późn. zm.)*.
2. *Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tekst jednolity z 2008 r. Dz.U. nr 115, poz. 728)*.
3. *Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2007 roku nr 70; poz. 473 z późn. zm.)*.
4. *Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. nr 179; poz. 1485 z późn. zm.)*.
5. *Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 roku o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. nr 11; poz. 535 z późn. zm.)*.
6. *Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 roku o cudzoziemcach (Dz.U. z 2006 roku nr 234; poz. 1694 z późn. zm.)*.
7. *Ustawa z dnia 5 grudnia 2008 roku o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz.U. nr 234; poz. 1570)*.
8. *Ustawa z dnia 7 września 2007 roku o Karcie Polaka (Dz.U. nr 180; poz. 1280 z późn. zm.)*.

¹ Art. 27. 1. Prawo do zasiłku nie przysługuje bezrobotnemu, który:

- (...)
- 3) w okresie 6 miesięcy przed zarejestrowaniem w powiatowym urzędzie pracy rozwiązał stosunek pracy (stosunek służbowy) za wypowiedzeniem albo na mocy porozumienia stron, chyba że porozumienie stron nastąpiło z powodu upadłości, likwidacji pracodawcy lub zmniejszenia zatrudnienia z przyczyn dotyczących pracodawcy albo rozwiązanie stosunku pracy za wypowiedzeniem lub na mocy porozumienia stron nastąpiło z powodu zmiany miejsca zamieszkania
- 4) w okresie 6 miesięcy przed zarejestrowaniem się w powiatowym urzędzie pracy spowodował rozwiązanie ze swej winy stosunku pracy (stosunku służbowego) bez wypowiedzenia
- 5) otrzymał przewidziane w odrębnych przepisach świadczenie w postaci jednorazowego ekwiwalentu pieniężnego za urlop górniczy, jednorazowej odprawy socjalnej, zasiłkowej, pieniężnej po zasiłku socjalnym, jednorazowej odprawy warunkowej lub pieniężnej bezwarunkowej
- 6) otrzymał odszkodowanie za skrócenie okresu wypowiedzenia umowy o pracę.

2. Bezrobotnemu, o którym mowa w ust. 1, spełniającemu warunki określone w art. 23 zasiłek przysługuje:

- (...)
- 2) po okresie 90 dni, od dnia zarejestrowania się w powiatowym urzędzie pracy - w przypadku wymienionym w ust. 1 pkt 3
- 3) po okresie 180 dni, od dnia zarejestrowania się w powiatowym urzędzie pracy - w przypadku wymienionym w ust. 1 pkt 4
- 4) po upływie okresu, za który otrzymał ekwiwalent, odprawę lub odszkodowanie, o których mowa w ust. 1 pkt 5 i 6.

² Art. 3. 1. Ubezpieczonymi są:

- (...)
- 3) osoby nieposiadające obywatelstwa państwa członkowskiego Unii Europejskiej lub państwa członkowskiego Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA), legalnie zamieszkujące na terytorium innego niż Rzeczypospolita Polska państwa członkowskiego Unii Europejskiej lub państwa członkowskiego Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) - jeżeli podlegają zgodnie z art. 66 obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego albo ubezpieczają się dobrowolnie na zasadach określonych w art. 68.

Narodowy Fundusz Zdrowia
Śląski Oddział Wojewódzki w Katowicach

www.nfz-katowice.pl www.nfz.gov.pl

Informacja ogólna
ul. Kossutha 13, 40-844 Katowice, tel. 032 735 19 00
ul. gen. Jankego 15A, 40-615 Katowice, tel. 032 735 05 05

Biuro Rzecznika Praw Pacjenta Śląskiego OW NFZ
ul. Kossutha 13, 40-844 Katowice, tel. 032 735 17 07

Biuro Działu Skarg i Wniosków
ul. gen. Jankego 15A, 40-615 Katowice,
tel. 032 735 05 90; 032 735 05 63; 032 735 05 13; 032 735 05 45

Informacja dotycząca Karty Ubezpieczenia Zdrowotnego (KUZ)
ul. Kossutha 13, 40-844 Katowice, tel. 032 735 18 00

Informacja dotycząca zasad wydawania Europejskiej Karty Ubezpieczenia Zdrowotnego (EKUZ) oraz dokumentów potrzebnych do jej otrzymania
ul. Kossutha 13, 40-844 Katowice, tel. 032 735 18 87,
032 735 18 78, 032 735 18 72

Informacja dotycząca zasad rozliczania (refundacji) kosztów leczenia poniesionych przez ubezpieczonych w krajach UE/EFTA
ul. Kossutha 13, 40-844 Katowice, tel. (0048) 032 735 16 73,
032 735 15 67, 032 735 16 25

Informacja dotycząca planowego leczenia poza granicami kraju
ul. Kossutha 13, 40-844 Katowice,
tel. 032 735 16 25, 032 735 16 73

Informacja Działu Lecznictwa Uzdrawiskowego
ul. gen. Jankego 15A, 40-615 Katowice, tel. 032 735 05 22

Dział ds. Środków Pomocniczych i Przedmiotów Ortopedycznych
ul. gen. Jankego 15A, 40-615 Katowice,
tel. 032 735 05 56, 032 735 05 57